

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Filozofická fakulta
Katedra histórie

Nacistickí vojenský predstavitelia - Heydrich
(bakalárska práca)

Študijný program: učiteľstvo histórie a výchovy k občianstvu

Školiace pracovisko: Katedra histórie

Školiteľ: doc. PhDr. Ladislav Ruman, CSc.

Nitra 2011

Veronika Lukáčová

POĎAKOVANIE

Chcela by som sa poďakovať môjmu školiteľovi doc. PhDr. Ladislavovi Rumanovi, CSc., za jeho pomoc a praktické rady pri písaní tejto práce, kde mi veľmi pomohol svojimi teoretickými i praktickými poznatkami. Chcem sa poďakovať aj svojím rodičom, bez ktorých podpory by som sa nezaobišla.

ABSTRAKT

Bakalárska práca je zameraná na život Reinharda Heydricha, ako predstaviteľa Bezpečnostnej služby v nacistickom Nemecku, a jeho činnosť v tejto organizácii. Cieľom práce je poukázať na činnosti, ktoré vykonával ako príslušník SS, a tretí najvyššie postavený muž Tretej ríše. Práca je rozdelená do troch chronologicky zoradených kapitol. V prvej kapitole sa dozvedáme o jeho detstve, rodinnom zázemí, službe v námorníctve a o prvých stretnutiach s jeho budúcou manželkou Linou von Osten. Druhá kapitola sa venuje jeho kariére v nacistickej strane NSDAP. Zároveň sú tu opísané činnosti Bezpečnostnej služby, ktorú Heydrich vytvoril. Tretia kapitola informuje o posledných rokoch Heydricha. Opisuje jeho účasť na „konečnom riešení židovskej otázky“, a taktiež sa zameriava na jeho pôsobenie vo funkcii ríšskeho protektora Čiech a Moravy. Súčasťou kapitoly sú uvedené i udalosti a informácie týkajúce sa atentátu, ktorý bol na Reinharda Heydricha spáchaný.

Kľúčové slová: Nacizmus. Bezpečnostná služba. Gestapo. Židia. Tretia ríša.

ABSTRACT

The bachelor thesis is focused on the life of Reinhard Heydrich as the representative of the Security Service in Nazi Germany and his activity in this organization. The aim of the thesis is to point out the activities which he has done as a member of the SS and a man with the third most significant status in the Third Reich. The thesis is divided into three chronologically arranged chapters. In the first chapter we learn about his childhood, family background, service in the Navy and the first meetings with his future wife Lina von Osten. The second chapter is devoted to his career in the Nazi party NSDAP. Moreover, there are described activities of the Security Service, created by Heydrich. The third chapter informs about last years of Heydrich's life. Described is his participation in „the final solution to the Jewish question“ and the thesis is also directed towards his engagement as a Reich Protector of Bohemia and Moravia. Included in this chapter are listed events and pieces of information about the assassination of Reinhard Heydrich.

Keywords: Nazism. Security Service. Gestapo. Jews. Third Reich.

OBSAH

0 ÚVOD	7
1 REINHARD HEYDRICH	9
1.1 Detstvo a mladosť.....	9
1.2 Námornícka kariéra	14
2 KARIÉRA V NSDAP	18
2.1 Vstup do SS.....	18
2.2 Bezpečnostná služba.....	19
2.3 Reinhard Heydrich sa dostáva k moci.....	23
3 POSLEDNÉ ROKY REINHARDA HEYDRICHA	25
3.1 Útok na vysielateľ v Gliwiciach.....	25
3.2 Zastupujúci ríšsky protektor Čiech a Moravy	28
3.3 Konečné riešenie židovskej otázky	30
3.3.1 Konferencia vo Wannsee	30
3.4 Atentát na Heydricha	32
3.4.1 Príprava jednotiek v Anglicku.....	32
3.4.2 Jozef Gabčík a Jan Kubiš	33
3.4.3 Osudný deň Reinharda Heydricha	34
3.4.4 Posledná rozlúčka	37
4 ZÁVER	38
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	40

0 ÚVOD

Pri štúdiu histórie som spoznala život rôznych historických osobností, ktorým doba v ktorej žili zmenila osud, ale tiež osobnosti, ktoré zmenili celý svet a životy mnohých ľudí. Títo ľudia boli často vzorom pre budúce generácie. Je však veľa i takých, ktorí negatívne zmenili vývoj a osudy nielen jednotlivých ľudí, krajín, ale i celého sveta. Jednou z takýchto historických osobností bol aj Reinhard Heydrich, člen SS a šéf Bezpečnostnej služby v nacistickom Nemecku.

Vždy ma zaujímalo, ako mohol z chlapca z hudobne vzdelanej, dobre situovanej rodiny na vysokej kultúrnej úrovni vyrásť človek taký krutý a schopný vykonávať hrozné činy. Bol to človek, ktorý zmenil svet za dramatických udalostí, čo malo z historického hľadiska dlhodobé následky. A práve aj toto bol jeden z dôvodov prečo som sa rozhodla písať bakalársku prácu, v ktorej sa venujem jeho mladosti, vstupu do nacistickej strany a činnosti v tejto strane. V práci sa tiež zaoberám viacerými významnými udalosťami, ktoré sú spojené s jeho osobou. Nedá mi nespomenúť útok na vysielateľ v Gliwiciach, ktorý sa stal zámienkou pre vypuknutie 2.svetovej vojny. Túto akciu organizoval práve Reinhard Heydrich. Časť práce sa zaoberá konečným riešením židovskej otázky, ktorej bol hlavným tvorcom.

Cieľom mojej práce je sústrediť poznatky o živote Reinharda Heydricha, jeho fungovaní v SS ako šéfa Bezpečnostnej služby a jeho činnosti v tejto organizácii. Zároveň mojím cieľom je poukázať na to, čo viedlo tohto človeka k nenávisti voči Židom a jeho krutému správaniu voči nevinným ľuďom.

Vybrať významné udalosti z jeho života bola ťažká úloha, no zároveň pre mňa – študenta histórie veľmi zaujímavá. Pri spracovaní bakalárskej práce som využila literárnu metódu, ktorej úlohou bolo štúdium odbornej literatúry, ktorá sa zaoberá životom Reinharda Heydricha od jeho narodenia až po smrť. Zo získaných poznatkov som vybrala informácie, ktoré som pokladala pre moju prácu za dôležité. Tieto informácie som zosumarizovala a následne použila v bakalárskej práci.

V súčasnosti existuje množstvo publikácií týkajúcich sa tejto problematiky, avšak pri spracovaní témy som použila len niektoré z nich.

Jedným z najdôležitejších zdrojov mojej práce je dielo Maria Dederichsa – Heydrich: Tvár zla. Ide o pozoruhodnú biografiu, ktorá podáva náhľad do rodinného zázemia, ambícií a talentov, ktorými Heydrich disponoval, ale aj bezohľadnosťou, krutosťou a zaslúženým koncom tohto muža.

Pre mňa bola veľmi zaujímavá kniha francúzskeho historika Edouarda Hussona s názvom Heydrich – Konečné riešenie židovskej otázky. Toto dielo síce nie je Heydrichovou biografiou, ale hovorí o Heydrichovi ako o jednom z tvorcov „konečného riešenia židovskej otázky“, ktoré znamenalo smrť miliónom ľudí.

V roku 2008 vyšla publikácia s názvom Smrť boha smrti, ktorej autorom je Jaroslav Andrejs. Autor v tejto knihe podrobne opisuje atentát, ktorý bol na Heydricha spáchaný. Zároveň popisuje životné osudy nielen samotného „boha smrti“ – Heydricha, ale aj statočných mužov, ktorí sa na tejto akcii proti nacistom podieľali.

V knihe SS – Varovanie dejín, autor: Guido Knopp opísal rozsiahly portrét SS ako jedného najnebezpečnejšieho mocenského nástroja nacistickej diktatúry od jeho vzniku. Autor tu taktiež popisuje i život vodcu SS Heinricha Himmlera a jeho zástupcu Reinharda Heydricha.

Významnou publikáciou je tiež kniha, ktorú napísal Rupert Butler: Dejiny Gestapa slovom a obrazom. Toto dielo popisuje vznik, vývoj a zánik bezpečnostnej organizácie Tretej ríše, Tajnej štátnej polície - známej ako Gestapo.

Z cudzojazyčnej literatúry, s ktorou som pracovala pokladám za dôležité spomenúť knihu Michala Buriana a kolektív, s názvom Assassination: Operation Anthropoid 1941 – 1942. Táto publikácia popisuje udalosti, ktoré viedli k atentátu, životy účastníkov atentátu a tiež prípravu na uskutočnenie tohto dôležitého kroku v dejinách. Autori tu popisujú priebeh atentátu na Heydricha, ako aj jeho dôsledky, ktoré znamenali stratu množstva životov nielen pre česko-slovenské obyvateľstvo. Súčasťou knihy je množstvo fotografií osobností, dobovej tlače a rôznych dokumentov, ktoré s problematikou súvisia.

1 REINHARD HEYDRICH

Meno Reinhard Heydrich je spojené s hrôzou a sadistickou krutosťou, nad ktorou dohliadal, a ktorú plánoval. Ako je nám z histórie známe, Heydrich bol v skutočnosti ústrednou postavou „konečného riešenia židovskej otázky“, ktoré znamenalo smrť státisícom nevinných ľudí. Presadzoval politiku „cukru a biča“, ktorá znamenala sociálne výhody robotníkom a prenasledovanie nepriateľov štátu.

Adolf Hitler Heydricha rád nazýval „muž so železným srdcom“. Bol známy aj pod prezývkou „kat z Prahy“. Heydrich bol človek, ktorý podľa historických zdrojov ani raz nepreukázal známky viny alebo svedomia pri svojich krutých a hrozných činoch. V literatúre sa často objavujú otázky: Čo spôsobilo, že sa nejaká osoba môže takto správať? Ako môže byť táto bezduchá osoba uznávaná?

Pri pokuse odpovedať na tieto otázky, ak je vôbec možné na ne logicky odpovedať, sa treba pozrieť na Reinhardovo detstvo.

Reinhardovo detstvo bolo pomerne pokojné, starostlivosť a výchova bola porovnateľná s jeho rovesníkmi, ktorými boli aj Hitler a Himmler. Jeho rodina tiež neprejavovala žiadne známky domáceho násillia, chudoby.

1.1 Detstvo a mladosť

Reinhard Eugen Tristan Heydrich sa narodil 7.marca 1904 v Halle nad Saalou, rodným mestom Georga Friedricha Händela, skladateľa, ktorý pôsobil v Londýne. Ako uvádza Husson, Reinhard Heydrich mal dvoch súrodencov. Staršiu sestru Máriu a mladšieho brata Heinza Siegfrieda, ktorý spáchal v novembri 1944 samovraždu.

Existujú dve verzie, prečo tak urobil. „Podľa prvej verzie sa tak snažil vyhnúť zatknutiu a výsluchu gestapa, pretože bol obžalovaný, že pomáhal Židom s dokladmi, aby mohli utiecť do Dánska a Švédska. Podľa inej verzie údajne spreneveril finančné prostriedky Propagačného oddelenia wermachtu, ktoré ho

poverilo nákupom šatstva pre sovietskych zajatcov, pracujúcich pre jeho jednotku.“¹

V denníku mesta Halle sa pár dní po Reinhardovom narodení objavilo oznámenie, ktoré hovorilo, že sa narodil silný a zdravý chlapec. „Tak zdravý, ako sa vo vestníku tvrdilo však Reinhard Tristan Eugen nebol. Už v šiestich mesiacoch takmer umrel na zápal mozgových blán. Vlažne evanjelicky založený otec a matka, tvrdo vychovaná katolíckymi mníškami vo Švajčiarsku, boli od tej doby nábožensky nejednotní o tom, aké náboženské vyznanie by ich syn mal mať. 6. októbra 1904 však nechali dieťa pokrstiť v kostole Svätého Františka a Alžbety podľa rímskokatolíckeho obradu. Za krstného otca išiel Heydrichovi lekár, pôrodník a sanitný radca Julius Hermann Lüdicke; Bruno Heydrich s ním bol v slobodomurárskej lóži „Troch kordov orientu Hallského“. Výber krstnej matky taktiež vypovedal o tom, ako vážene postavenie riaditeľ konzervatória v meste mal: barónka Elise von Eberstein patrila do starousadlíckeho šľachtického rodu v Halle. Spolu s manželom boli nadšenými priaznivcami Wagnera a na koncertoch sa stretávali s Heydrichovými. Barónka neskôr zohrala dôležitú rolu v živote Reinharda Heydricha.“²

Reinhard vyrastal v kultúrnej a hudobne založenej rodine, ktorá usporadúvala malomestské večierky a predstavenia. Tento kultúrny vplyv sa odrazil aj v jeho menách, ktoré mu dali rodičia.

„Reinhard znamená „múdry radca“, meno bolo zvolené podľa jednej postavy opery jeho otca. Tristan prirodzene odkazuje na Wagnera a meno Eugen, ktoré znamená „dobrý rod“, dostal chlapec podľa dedka z matkinej strany, profesora, saského kráľovského dvorného rádu a zakladateľa drážďanského konzervatória.“³

Od Reinharda, ako prvorodeného syna, sa očakávalo, že prevezme po otcovi štafetu a bude pokračovať v umení. Už od malička sa venoval hudbe, hral na piano, spieval, ale najviac si obľúbil hru na husliach. Avšak vplyv okolia a neprajníkov nasmeroval Heydricha na inú, ako hudobnú cestu.

---

¹ HUSSON, Edouard. Heydrich, konečné řešení židovské otázky. Ostrava: DOMINO, 2009, s.12.

² DEDERICHS, Mario. Heydrich. Praha: CPI Moravia Books, 2009, s. 22.

³ BUTLER, Rupert. Dějiny gestapa slovem a obrazem. Praha: Euromedia Group,k.s., 1999, s. 44.

Ako uvádzajú Andrejs a Butler, Reinhard bol prvým synom Richarda Bruna Heydricha, zakladateľa a riaditeľa konzervatória v Halle. Reinhardov otec pochádzal z nemeckej triedy robotníkov a vyrastal v chudobných pomeroch. Napriek tomu, že rodina Heydrichových nebola bohatá, mali dosť na to, aby poslali mladého Bruna do miestnej rešpektovanej hudobnej školy, kde sa mu veľmi dobre darilo.

Bruno na úspech nemusel dlho čakať. Začal prichádzať po prijatí do drážďanského orchestru. Spočiatku sníval o kariére speváka, absolvoval veľké množstvo vystúpení na operných scénach, a tiež dostal pozvánku na wagnerovské festivaly v Bayreuthe. Vystupoval na operných javiskách v Magdeburgu, Frankfurte, Prahe, Viedni a mnohých iných. Avšak jeho spevácka kariéra čoskoro skončila. Preto sa začal venovať skladaniu.

Hoci bol Bruno veľmi učenlivý a veľa cvičil, vždy ho považovali za „druho - radý“ hudobný talent. Tento pocit, že nie je dosť dobrý, vyústil až do pocitu menejcennosti, a v snahe dokázať jeho hudobnú veľkosť, Bruno Heydrich strávil mesiace svojho času písaním, ako veril, jednej najväčšej hudobnej drámy vôbec. Avšak jeho očakávania sa nespĺnili. Dráma sa volala „Amen“ a v mnohých ohľadoch bola považovaná za najväčšiu divadelnú katastrofu súčasnej histórie. Dokonca neobsahovala ani modlitbu. Uviedol ju v Kolíne nad Rýnom v roku 1895, striedavo v nej vystupoval ako spevák alebo ako dirigent. Ďalej napísal operu Frieden (Mier), ktorú uviedol v roku 1907 v Mohuči a vo Wormse, v komickej opere Zufall (Náhoda) si zahral hlavnú rolu a uviedol ju v roku 1904 v Halle.

Po neúspechu drámy Amen, nahnevaný a smutný, sa Bruno rozhodol, že už sa nikdy nevráti na dosky verejnej koncertnej siene. Namiesto toho začal s učením v neskorších 80-tych rokoch 19. storočia. Po založení hudobného konzervatória bol pripravený zmeniť jeho spoločenský status a postarať sa o svoju manželku, dvoch synov Reinharda a Heinza Siegrfrieda a dcéru Máriu, ako nikdy predtým.⁴

„Anonymný svedok, bývalý Heydrichov spolužiak, potvrdzuje, že Bruno Heydrich bol okrem iného nadaný rozprávač so zmyslom pre humor, ktorý výborne ovládal hru na rôzne hudobné nástroje. Bol tiež schopným riaditeľom

---

⁴ ANDREJS, Jaroslav. Smrt boha smrti. Brno: JOTA, 2008, s.12-13 - BUTLER, ref. 3, s. 44.

hudobnej školy, z ktorej za necelých desať rokov vybudoval výnosný, i keď nie príliš rozsiahly podnik.“⁵

Je známe, že Reinhard svojmu otcovi až do konca života prejavoval úprimnú oddanosť. Otcove skladby dokonca nechal uviesť v Národnom divadle v Prahe.

Brunovou manželkou bola Elisabeth Anna Amália Krantzová, ktorá pochádzala z veľmi dobre situovanej rodiny z Drážďan. Elisabeth sa narodila v roku 1871, jej otec bol učiteľom hudby a jeho konzervatórium získalo kráľovské uznanie. Elisabeth pôsobila na konzervatóriu v Halle ako učiteľka klavíra a školská inšpektorka. Na rozdiel od vzťahu k otcovi, Reinhardov vzťah k matke sa časom zmenil a ochladol. Elisabeth, ako rodenej katolíčke, sa nepáčilo, že jej syn sa odklonil od katolicizmu a nebola spokojná s hosťami v nacistických uniformách na Reinhardovej svadbe. Taktiež mu vyčítala, že počas rodinnej finančnej krízy ich dostatočne nepodporoval a nepomáhal im.

Začiatok prvej svetovej vojny a hyperinflácia spôsobili, že čoskoro sa začal Brunov študentský zbor zmenšovať, čo dostalo rodinu Heydrichových úplne na mizinu. Stredné a vyššie triedy Nemcov prestali pokladať za dôležité zapisovať svoje deti na hudobné doučovanie. Výsledkom bolo, že Reinhardova rodina čoskoro nemala dostatok peňazí. Avšak, v porovnaní s mnohými susedmi, ostali šťastní a neobjavili sa v ich rodine žiadne známky domáceho násillia.⁶

Reinhardov spolužiak popísal domácnosť Heydrichových nasledovne: „Bývali v slušnom byte, zariadenom v čisto meštianskom štýle, kde sa každý cítil ako doma. Celý byt pôsobil útulným dojmom. Priestranné miestnosti s taflovanými stenami zdobili kúsok jemného porcelánu, pri stolovaní sa používalo cizelované strieborné stolné náčinie a príbory. V budove na druhej strane dvora sa nachádzala priestranná, dobre vybavená sála s javiskom. Niekoľkokrát som na ňom videl vystupovať debutantov a debutantky. Pán domu, Bruno Heydrich, sedával u piana.“⁷ Z tohto popisu je zrejme, že rodina Heydrichových žila v pokoji, pohode, v rodinnej harmónii a šťastí.

---

⁵ HUSSON, ref. 1, s. 13.

⁶ BUTLER, ref. 3, s. 44 – HUSSON, ref. 1, s. 13-14.

⁷ HUSSON, ref. 1, s. 17.

Je možné, že jeho ranné detstvo a rodinný život, neboli významnými faktormi v jeho psychickom a emocionálnom procese vývoja. Mohol Heydricha ovplyvniť zápal mozgu, ktorý prekonal? To už zostáva len záhadou. Avšak jeden z faktorov, ktorý mohol prispieť k násilnému správaniu Heydricha, aspoň čo sa týka Židov, môže pochádzať z konkrétnej udalosti, ktorá sa odohrala v prvé dni 20.storočia, a očiernila nielen jeho otca Bruna, ale aj celú rodinu Heydrichových.

„Šušovalo sa, že pravidelne posielala peniaze istej pani Ernestine Süssovej – o ktorej potom vyšlo najavo, že je to jeho matka. Avšak „Süss“ – nie je to podozrivé židovské meno? A tak čoskoro kolovali reči, že meno Heydrich je len prijatý pseudonym.“⁸

Táto fáma, ako uvádza Husson, sa opierala o to, že Brunova matka Ernestina Wilhelmina Lindnerová sa po smrti svojho manžela a otca Bruna, Carla Heydricha, po druhýkrát vydala za Gustava Roberta Süssa. Meno Süss bolo v tej dobe považované skôr za židovské meno. Avšak tieto fámy boli absurdné, keďže Bruno Heydrich sa narodil v roku 1863, kedy ešte žil jeho otec Carl. Hoci podľa genealógie Bruno ani jeho manželka Elisabeth nemali židovský pôvod, obvinenia sa prostredníctvom odborných a renomovaných hudobných časopisov šíрили nielen po Halle, ale aj po celom Nemecku. Tieto obvinenia tiež spôsobili odmietnutie obecného úradu finančnej pomoci rodine Bruna Heydricha, o ktorú si požiadal, s vysvetlením, že je Žid.⁹

Výsledkom bolo, že Reinhardovi a jeho mladšiemu bratovi Heinzovi Siegfriedovi sa rovesníci posmievali a ignorovali ich. Toto zlomilo dospievajúceho Reinharda natoľko, že sa stal antisemistom, ktorý chcel vyriešiť „židovskú otázku“ v záujme nielen Nemecka, ale aj vo svojom vlastnom záujme.

„Elisabeth Heydrichová svojho muža proti týmto rečiam statočne a energicky hájila. Predbehne ho snáď niekto lojalitou k Nemecku a cisárovi? To šepkanie o židovskom pôvode aspoň na nejaký čas umlčalo.“¹⁰

Reakciou na tieto negatíva a nepodložené obvinenia, bolo to, že Reinhard sa stal asociálnou a spoločensky nešikovnou osobnosťou. Už v časoch štúdia na strednej škole, sa stal nemilosrdným majstrom

---

⁸ BUTLER, ref. 3, s. 45.

⁹ HUSSON, ref.1. s. 20.

¹⁰ BUTLER, ref. 3, s. 45.

zастраšovania, s cieľom získať to, čo chce. Podľa Reinharda nebolo nič eticky alebo morálne zlého na tom, že využíval manipuláciu iných na to, aby dosiahol želaný výsledok. To sa prejavilo aj o niekoľko rokov v službách Tretej ríše.

„Mladého Heydricha prenasledovali komplexy menejcennosti a on sa pokúšal chrániť tým, že sa ctižiadostivo usiloval vynikať nad svojich posmievačov, viac dokázať, byť lepší vo všetkých oblastiach, najmä v športe. Heydrich po celý život pociťoval potrebu, že musí sebe aj iným niečo dokazovať. Po celý život musel byť najlepší a dosť často sa mu podarilo iným ukázať, kde je ich miesto. Väčšiu obľúbenosť u rovesníkov mu to nezískalo. Už v mladosti obklopovala večne snaživého muža aura márnomyseľnej arogancie.“¹¹ Toto určilo jeho mentalitu, ktorá riadila jeho budúcu kariéru v službách Tretej ríše, v jeho neskoršom živote.

V čase keď vypukla prvá svetová vojna mal Reinhard iba desať rokov a vojny sa nemohol zúčastniť, avšak sníval o víťazstve a vojnu si predstavoval ako radu hrdinských príbehov. Sám seba videl ako služobníka národa, ktorý by sa stal európskou, ba dokonca svetovou veľmocou. Správa o porážke Nemecka mladým Heydrichom veľmi otriasla.

Dôležitá je otázka: Prečo jeho zdanlivé a jasné asociálne správanie sa nesnažil nikto riešiť? Je zrejmé, že Reinhardove budúce činy sú len jeho vina, ale časť viny nesú aj jeho rodičia a učitelia, ktorí si museli všimnúť, že správanie mladého Heydricha nie je úplne v poriadku.

1.2 Námornícka kariéra

Heydrich často trávil letné prázdniny pri mori v Swinemünde. Jedno leto zakotvila v prístave loď nemeckého vojenského námorníctva. Keďže bola obecenstvu povolená prehliadka, Heydrich si mohol prehliadnúť akou disciplínou, poriadkom a precíznosťou námorníci disponujú. Pre mladého Heydricha to bol nezabudnuteľný zážitok, ktorý ho veľmi ovplyvnil.

Ovplyvnil ho natoľko, že po skončení gymnázia, v čase keď rozmýšľal o svojej budúcnosti, sa rozhodol, že nastúpi k vojenskému námorníctvu. A tak ako osemnásťročný mladík 30.marca 1922 nastúpil k námorníctvu na školskú

---

¹¹ KNOPP, Guido. SS Varovanie dejín. Bratislava: Ikar, 2004, s. 129-130.

plachetnicu Niobe. Jeho láska k hudbe a husliam ho neopustila, a pri nástupe patrilo k jeho batožine aj puzdro s husľami, ktoré dostal ako darček od svojho otca.

Ani v námorníctve sa Heydrichovi nepodarilo si nájsť priateľov. So svojími modrými očami, orlím nosom a pomerne vysokým hlasom získal prezývku „Cap“ a „Biely Mojžiš“. „Spolužiak Heinrich Beucke, ohodnotil ako Heydrichové odborné znalosti, tak aj inteligenciu, ako priemerné. O jeho povahe nemohol povedať veľa pekného: Z vlastností u neho boli nápadné predovšetkým ješitnosť, samol'úbosť, márnivosť, jemnosť a veľmi výrazná citlivosť. Celkovo vzato pôsobil rozporuplne. Veľmi často sa stával cieľom všeobecného výsmechu takmer všetkých spolužiakov. A vždy reagoval neprimerane.“¹² Túto nepriazeň ostatných sa snažil zahnať usilovným športovaním. „Príliš dlhý, príliš slabý, typický astenik Heydrich, sa snažil poopraviť prírodu športom. Už v Halle začal so šermom, vesloval, v neskorších rokoch jazdil na koni, možnosti na Niobe ho priviedli k plachteniu, v závere svojej námorníckej kariéry sa dokonca stal severonemeckým majstrom na dvanásťstopovej plachetnici.“¹³ Napriek jeho športovým úspechom, stále ostával čudákom s divnými spôsobmi.

Zdalo sa, že sa Heydrichovi začína sľubná kariéra. Bol veľmi disciplinovaný a usilovný, avšak bez kontaktu s ostatnými, ktorí ho považovali za arogantného. Po Niobe nastúpil na krížnik Berlin, kde si odslúžil svoje kadetské roky. Čoskoro sa stal poručíkom a v roku 1928 nadporučíkom námorníctva, bola to najvyššia pozícia, ktorú sa Heydrichovi u námorníctva podarilo dosiahnuť. Ako čerstvý nadporučík nastúpil na krížnik Braunschweig, kde bol kapitánom Wilhelm Canaris. Kapitána Canarisa veľmi zaujalo Heydrichovo hranie na husliach, neskôr ho často pozýval na koncerty do svojho domu v Kiel. Heydrich si ho veľmi ctil a uznával pre jeho údajnú čestnosť a spravodlivosť. Vtedy Heydrich ešte netušil, že sa Canaris stane šéfom abwehru, vojenskej a spravodajskej kontrašpionážnej služby, ktorá Heydrichovi dlhé roky ležala v žalúdku.¹⁴

---

¹² DEDERICHS, ref. 2, s. 34-35.

¹³ ANDREJS, ref. 4, s. 13-14.

¹⁴ ANDREJS, ref. 4, s. 14.

Najcennejším majetkom boli preňho husle od otca. „Pri zábavách v kasíne občas vyťahne z puzdra svoje husle a k veľkému gaudiu podnapitej spoločnosti zahrá niečo zábavné, čo pánov značne naladí, ešte radšej však niečo na cit, niečo tak sentimentálne, že po vetrom ošľahaných tvárach tečú slzy a drsní morskí vlci drvia poháriky v dlaniach, víno sa miesi s krvou. Kto ešte stojí na nohách, vyrazí do ulíc, za dámskou spoločnosťou.“¹⁵

Po úspešných rokoch sa jeho námornícka kariéra začala uberať iným smerom ako očakával. V sobotu 6.decembra 1930 sa konal ples vesliarskeho spolku. Dvadsaťšesťročný Heydrich sa nechal prehovoriť od svojho priateľa a plesu sa zúčastnil. Na tento ples boli tiež pozvané absolventky odbornej školy pre budúce učiteľky rodinných škôl. Jednou z absolventiek bola aj dvadsaťročná Lina von Osten z ostrova Fehmarn, dcéra z učiteľskej rodiny. „Mala dvadsať rokov, roky, kedy sú ženy ochotné na všetko pozerieť romanticky. Počas zábavy pristúpili k ich stolíku dvaja mladí námorníci. Jeden, menší, sa predstavil ako von Manstein, z jeho kolegu, dlhého blondiaka, vyletelo pri vojenskom postoji: Heydrich, Reinhard Heydrich.“¹⁶

Mladík vyzval Linu k tancu, čo zmenilo obom život. Celý večer s ňou tancoval a venoval sa len jej. Po plese ju odprevadil domov a požiadal o ďalšiu schôdzku. Linu prekvapilo, že sa nesprával ako iní námorníci, ale správal sa ako pravý džentlmen, čím si rýchlo získal jej náklonnosť a sympatie. Po druhej schôdzke si ju získal ešte viac. Rozprával o svojej rodine, o doterajšom živote, vôbec nepredstieral svoju náklonnosť alebo zdržanlivosť. Lina nevedela čo si myslieť, nevedela či je to len taktika skúseného, jeho spôsoby jej ešte viac zamotali hlavu. Na tretej schôdzke išli spolu do divadla a potom do vinárne. Reinhard sa správal rovnako ako na predchádzajúcich schôdzkach, keď zrazu preniesol vetu, ktorá jej vyrazila dych. „Chcete sa stať mojou ženou?“ V tej chvíli prešlo jej hlavou množstvo myšlienok, ale napokon súhlasila, pretože to veľmi chcela.¹⁷

Neprešli ani tri týždne a Lina predstavila svojho nápadníka rodičom v Lütjenbrode. „Rodičia sa v tento deň dozvedeli, že mladý námorný dôstojník pochádza z rodiny hudobníka, že jeho otec riadi v Halle nad Saalou

---

¹⁵ HAMŠÍK, Dušan - PRAŽÁK, Jiří. Bomba pro Heydricha. Praha: Mladá fronta, 1965, s. 11.

¹⁶ ANDREJS, ref. 4, s. 15.

¹⁷ ANDREJS, ref.4, s. 15.

konzervatórium a predtým vystupoval ako tenorista v celom rade divadiel a spieval dokonca hrdinské role; niekoľkokrát tiež hosťoval ako dirigent. Otcove povolanie vynieslo mladému Reinhardovi okrem druhého krstného mena Tristan taktiež vynikajúce vzdelanie v hre na husle, čo na Lininých rodičov urobilo patričný dojem. Páčil sa im aj mladíkov výzor: bol 189 centimetrov vysoký, mal modré oči, svetlé vlasy a športom vytrénovanú postavu. Pôsobil naozaj reprezentatívne.“¹⁸

Avšak, ako je známe, Heydrich to na kapitána už nedotiahol. Jeho námornícka kariéra sa zo dňa na deň začala uberať iným smerom, ako plánoval. Všetko to bolo spôsobené aférou, podľa ktorej sa mladý Heydrich stretával s dievčinou, ktorá sa po niekoľkých stretnutiach s ním, považovala za „zasnúbenú“. Tak isto to videl aj jej otec. Heydrich ich vzťah však považoval za „nezáväzný“, a tak po zásnubách s Linou von Osten poslal do Rendsburgu zásnubné oznámenie. Dievčina sa po tejto správe zrútila a bola veľmi nešťastná.

Otec nešťastnej dievčiny sa postťažoval u svojho známeho, admirála Ericha Raedera. Heydrich bol preto povolaný pred čestnú radu, ktorej sa musel zodpovedať. Je možné, že by sa všetko skončilo „dievčenskou aférou“. Lenže Heydrich svojou povýšenosťou provokoval radu. Rada považovala jeho chovanie za neospravedlňiteľné a nepovažovali za vhodné, aby taký námorný dôstojník naďalej ostával v ríšskom námorníctve. Výsledkom procesu bol okamžitý odchod z dôvodu nedôstojného správania.¹⁹

---

¹⁸ LANG, Jochen. Gestapo. Praha: Naše vojsko, 2008, s. 13.

¹⁹ DEDERICHS, ref. 2, s. 42-43.

2 KARIÉRA V NSDAP

2.1 Vstup do SS

Po prepustení z námorníctva odišiel Reinhard Heydrich späť do rodného mesta Halle a rozmýšľal čo bude robiť ďalej. Nechcel sa vzdať svojho sna byť vojakom. Pri rozhodovaní mu pomohla jeho matka, ktorá sa obrátila na Heydrichovu krstnú mamu, baronku Elise von Eberstein, ktorej syn Friedrich Karl mal prístup k Heinrichovi Himmlerovi.

Himmler bol v tom čase šéfom SS. „Tento niekdajší učiteľ stál u kolísky SS, keď ešte SS znamenalo Schutz-Staffel, ochranný oddiel, Hitlerovu osobnú stráž. Neskôr sa organizácia rozrástla a predstavovala vo všetkom Hitlerovu elitnú gardu, úplne oddanú a spoľahlivú.“²⁰

Ako uvádza Lang, práve v tomto období, kedy sa Heydrich zamýšľal nad budúcnosťou, hľadal Himmler nových mužov, ktorí boli vhodní do novovytvorenej zložky SS. Himmler sa mylne domnieval, že Heydrichova činnosť spojárskeho dôstojníka na lodi je spravodajská činnosť. Heydrich mal totiž len kurz o spravodajskej činnosti. Karl von Eberstein tak mohol oznámiť Heydrichovi výzvu na stretnutie s Himmlerom.

Vzhľadom na Himmlerove ochorenie bol Heydrich prijatý na jeho usadlosti, ktorá sa nachádzala blízko Mníchova. Súčasťou tejto usadlosti bola aj hydináreň, vďaka ktorej si ríšsky vedúci SS mohol financovať svoje potreby.

Himmler bol známy aj svojím posadnutím ideálom germánskej rasy. Čím sa viac niekto podobal bájnemu Siegfriedovi, tým bol podľa šéfa SS vhodnejší. So svojou vysokou postavou, blondými vlasmi, modrými očami, teda zjavom nordického nadčloveka, spĺňal Heydrich Himmlerov ideál o germánskej rase. Himmler nechal Heydrichovi 20minút na vypracovanie koncepcie, ako by on organizoval tajnú službu SS. Heydrichova koncepcia sa Himmlerovi páčila a okamžite ho prijal. Jeho nástup bol stanovený od 1.septembra 1931 v Mníchove.²¹

---

²⁰ HAMŠÍK - PRAŽÁK, ref. 15, s. 15.

²¹ LANG, ref. 18, s. 16.

„Heydrich mal práve 27 rokov, keď nastúpil na nové miesto. Pred letom 1931 nemal kontakt ani s NSDAP, ani s SS. Hitlerovu stranu poznal len z rozprávania svojej ženy Liny, ktorá do nej vstúpila ako 18-ročná.

Nemal vysokú mienku o hulákajúcich hordách SA, no elitné správanie SS, podobnej rádu, úplne zodpovedalo jeho predstavám. Tak sa roku 1931 začal osudový vzťah Himmlera a Heydricha, ktorý viedol k Bezpečnostnej službe (SD) s jej vražednými prápormi a určoval celý budúci kurz SS a polície za nacistických čias.

Ani jeden iný vzťah v dejinách tretej ríše nemal také ťažké následky pre život miliónov ľudí ako vzťah Himmlera a Heydricha, dvoch mužov s rovnakými cieľmi, ktorí sa priam diabolicky dopĺňali, spojení vôľou vyhladzovať, hoci nikdy neboli priateľmi.“²²

2.2 Bezpečnostná služba

Bezpečnostná služba SS, ako uvádza Burian, bola založená 19. júla 1932. Išlo o spravodajskú službu NSDAP na čele s Reinhardom Heydrichom. Pôvodne mala sledovať iba členov nacistickej strany, avšak postupne sa začala orientovať na všetky sféry v nacistickom Nemecku.²³

Už od začiatku Himmlerov projekt, ktorý schválil Hitler, realizoval Heydrich. „Himmler a Heydrich nezaložili SD, existujúcu vedľa vojenských orgánov, ako hlavnú spravodajskú službu len kvôli svojej mimoriadnej posadnutosti odhaľovaním ideologických protivníkov. V rokoch príchodu nacistov k moci sa to v Nemecku tajnými službami len hemžilo – svoju tajnú službu malo nielen vedenie NSDAP v Bavorsku, ale tiež SA, na ríšskej úrovni disponovali vlastnou spravodajskou službou Göring, Goebbels aj Ribbentrop. SD sa však zásluhou ríšskeho vodcu SS stala originálnym spojovacím článkom medzi spravodajskou službou, SS a políciou, a tým sa dokázala razantne presadiť.“²⁴

Heydrichova spravodajská služba fungovala v Mníchove. Bola pomenovaná podľa vzoru vojenských prieskumných úradov skratkou „Ic“. Tak

---

²² KNOPP, ref. 11, s. 132.

²³ BURIAN, Michal et al. Assasination: Operation Anthropoid 1941-1942. Prague: Baras, 2002, s. 30.

²⁴ HUSSON, ref. 1, s. 34.

sa zrodila Bezpečnostná služba (Sicherheitsdienst, SD), ktorá sa rozšírila do celého Nemecka. Mala sídlo v byte na Türkenstraße 23 v Mníchove. Tu pracoval Heydrich spolu s tromi spolupracovníkmi vo veľmi skromných podmienkach, o čom svedčí aj fakt, že keď potrebovali písací stroj, museli si ho požičať.²⁵

„Heydrichova Bezpečnostná služba nebola vybavená výkonnou právomocou, a to ani vnútri NSDAP alebo SS. Jej jedinou úlohou bolo zbierať informácie a podávať správy, sledovať priateľov aj nepriateľov. V krajnom prípade mohla služba vyslať poplašný signál. Pre Heydrichových špehov mala táto okolnosť množstvo výhod, mohli sledovať, špehovať a sami pritom zostať v anonymite. Veľa príslušníkov vychutnávalo romantickú predstavu, že sú súčasťou spravodajskej služby a ako takí môžu rozhodovať o osudoch ľudí.“²⁶

Služba sa postupne začala rozrastať. SD mala svojich „agentov“ umiestnených v dôležitých inštitúciách – v aparáte nacistickej strany, v štátnych orgánoch, v priemysle, na polícii, v školách, v novinách- jednoducho všade. Avšak Heydrich nechcel aby si „agenti“ mysleli, že sú udavači. Boli to odborníci a vedúci pracovníci, ktorí prinášali informácie o verejnej mienke, o reakciách na vládne dekréty a nariadenia, ale aj o vzraste a poklese popularity vedúcich osobností režimu. Takto Heydrich získaval množstvo informácií o vedúcich osobnostiach, nielen pre svojich vodcov, ale aj pre seba. Z týchto čiastkových informácií sa zostavovala v centrále SD pravidelná situačná relácia pre Himmlera a Hitlera. Výsledkom boli spisy o členoch a nepriateľoch strany, ktoré obsahovali ich silné a slabé stránky, ale aj slabiny a zvyky. S pribúdajúcou prácou sa SD rozrastala, až mala po niekoľkých rokoch okolo 100 000 riadnych zamestnancov, vyšetrovateľov a donášačov. Zároveň si ju cenili aj Hitler a Himmler. Postupne získala Bezpečnostná služba moc. Mohla vypočúvať funkcionárov verejnej správy, ale aj nacistickej strany, všade sa jej otvárali dvere a videla do všetkého. S rastúcim významom spravodajskej služby, rástla vážnosť a význam samotného Heydricha, ktorý sa medzitým oženil s Linou von Osten. Povyšovanie išlo rýchlo, po svadbe s Linou bol povýšený dňa 31.decembra 1931 na strumbannführera, 19.júla 1932 formálne menovaný

---

²⁵ BUTLER, ref. 3, s. 49 – DEDERICH, ref. 2, s.50.

²⁶ LANG, ref. 18, s. 74.

vedúcim spravodajskej služby, 29.júla 1932 standartenführer a 21.marca 1933 oberführer.²⁷

„Keď sa 26.decembra 1931 počas svojej vianočnej dovolenky ženil s Linou v evanjelickom farskom kostole Svätej Kataríny v Großenbrode pri pláži Fehmarn, bol síce vo fraku, avšak iba preto, že v tej dobe boli uniformy SA a SS zakázané. Nad oltárom však visel hákový kríž vyrobený z jedľových vetiev. Manželský pár z kostola vychádzal sprievodom jednotne oblečených nacistov, ktorí zdvihli pravú ruku na pozdrav po vzore Hitlera. Na bohoslužbe spieval Bruno Heydrich „Otčenáš“, ktorý zložil zvlášť pre túto príležitosť.

Na oslavu dňa Himmler Heydricha znovu povýšil, teraz na strumbannführera SS, čím sa Heydrich dostal o dva stupne ďalej ako za deväť rokov u námorníctva. Okrem toho mu bol zvýšený plat na 290 ríšskych mariek.“²⁸

Heydrich chcel svojou svadbou upútať, čo sa mu aj podarilo. Keďže bol novým členom NSDAP potreboval pre svoj postup v strane aj publicitu, čoho si bol Heydrich vedomí.

Dňa 13.apríla 1932 boli SA a SS zakázané. Heydrich sa preto rozhodol svoju zložku inak pomenovať. Preto v čase od apríla do júna 1932 vystupovala Heydrichova zložka ako tlačová a informačná služba (Presse –und Informationsdienst, PI).

V tomto období mala služba svoje sídlo v mníchovskej štvrti Nymphenburg. Dom bol schovaný v záhrade a strážil ho pes, ktorý hlásil, ak sa objavila nečakaná návšteva. Na protihľej strane sa nenachádzali žiadne domy, iba stena parku. Bolo to veľmi vhodné miesto, pretože neupútavalo pozornosť, a tak sa v pokoji mohli všetci venovať svojej práci. V tomto istom dome bývali aj manželia Heydrichoví. Lina Heydrichová sa považovala za ochrankyňu úkrytu - niektoré materiály ukrývala priamo pod svojou posteľou. Tak sa tajná služba NSDAP ukryla pred verejnosťou.²⁹

Aj keď Heydrich veľmi tvrdo pracoval, Bezpečnostná služba mala vo vnútri nacistickej strany konkurenciu. Len v Mníchove existovali dve nadnárodné zoskupenia tohto druhu. Na čele jednej stál Gregor Strasser. Druhú

---

²⁷ BUTLER, ref. 3, s. 49-50 – HAMŠÍK, ref. 15, s. 17-18.

²⁸ DEDERICHS, ref. 2, s. 52-53.

²⁹ DEDERICHS, ref. 2, s. 53-54 – LANG, ref. 18, s. 18-20.

skupina bola vedená grófom du Moulin Eckart auf Bertoldsheim, ktorý patril k najstarším členom NSDAP.

Heydrich sa snažil, aby všetci, ktorí sa zaoberali špionážou v znamení hákového kríža, boli súčasťou jeho organizácie. Do svojho útvaru prijal aj pracovníkov SA, dokonca sa mu podarilo získať člena NSDAP, ktorý informoval mníchovskú Politickú políciu, čím dostával správy z policajných kruhov on sám. Na základe výborných výsledkov sa Ernst Röhm, šéf SA, nakoniec rozhodol akceptovať Heydrichovu Bezpečnostnú službu. Du Moulin dostal príkaz, aby svoju činnosť ukončil, čím sa Röhm rozhodol práve pre Heydricha. Zároveň mu sľúbil finančný príspevok. Obidvaja muži sa zároveň zblížili aj v súkromnej sfére. Po narodení prvého Heydrichovho dieťaťa Klauša, sa krstným otcom stal práve Röhm.

V ďalšom období sa Bezpečnostná služba rozšírila na celé územie Ríše. Heydrich do svojho oddelenia prijímal nielen členov SS, ale aj mladých akademikov, úradníkov, obchodníkov a právnikov. Heydrich chcel vytvoriť SD ako duchovnú vodcovskú elitu v rámci SS.³⁰

Hoci sa SD postupne rozširovala, Heydrich sa začiatkom leta 1932 musel opäť postaviť pred svoju starú traumu. Veliteľ organizácie NSDAP Strasser dostal list, v ktorom sa uvádza, že otec Reinharda Heydricha, Bruno Heydrich, je Žid. Strasser poslal prípad ďalej. Ujal sa ho Dr. Achim Grecke, veliteľ nacistickej informačnej kancelárie. Za veľmi krátky čas prišla informácia, ktorá vyvrátila tvrdenie o židovskom pôvode. Z rodokmeňu vyplýva, že Reinhard Heydrich je nemeckého pôvodu bez akéhokoľvek židovského prvku. S týmto dokladom sa Heydrich vydal k mäsiarovi z Halle, ktorý túto správu o jeho neoárijskom pôvode rozširoval, zažaloval ho a požiadal, aby tieto tvrdenia odvolal. Mäsiar tvrdenia odvolal a dostal trest na zaplatenie peňažnej pokuty. Keby sa tento incident odohral o dva roky neskôr, určite by bol mäsiar skončil v niektorom z koncentračných táborov.

Aj keď jeho židovský pôvod nebol potvrdený, Heydrich až do svojej smrti žil so strachom, že bude považovaný za Žida, alebo človeka so židovskými predkami.

---

³⁰ DEDERICHS, ref. 2, s. 53-54 – LANG, ref. 18, s. 18-20.

Himmler tieto starosti využíval ako potenciálny nátlakový prostriedok proti Heydrichovi, čím si zároveň udržiaval jeho oddanosť.³¹

„30.januára 1933 boli nacisti pri celi: vládna moc im spadla z rúk meštianskych politikov k nohám. Nacisti tomu hovorili „uchopenie moci“. O 11:40 menoval staručký ríšsky prezident Paul von Hindenburg, zmanipulovaný svojimi poradcami, Hitlera ríšskym kancelárom.“³²

Z literatúry vieme, že Heydrich v tomto čase pracoval ako šéf politickej polície Bavorska so sídlom v mníchovskom policajnom prezídiu. Ale zakrátko mal prísť prielom.

2.3 Reinhard Heydrich sa dostáva k moci

Po uchopení moci nacistami došlo k rozdeľovaniu štátnych funkcií. Avšak pre Heinricha Himmlera nebolo pridelené žiadne z ministerských kresiel. Musel sa uspokojiť s miestom mníchovského policajného prezidenta.

Himmler a Heydrich si čoskoro vymedzili svoje ciele do budúcnosti. Chceli mať na starosti políciu vo všetkých častiach Nemecka. Začali od Bavorska, kde v roku 1933 sa Himmler stal riaditeľom bavorskej politickej polície a Heydrich jeho zástupcom. Postupne sa im podarilo získať kontrolu nad policajnými silami v ďalších nemeckých štátoch okrem Pruska, kde ich riadil Hermann Göring. Göring chcel, aby jeho policajná zložka bola mimo iných policajných organizácií, a riadila sa vlastnými zákonmi. Túto organizáciu nazval Gestapo (Geheime StaatsPolizei, Tajná štátna polícia).

Dňa 20.apríla 1934 vymenoval Göring Himmlera za šéfa Gestapa. Avšak o dva dni neskôr jeho vedením Himmler poveril Heydricha, ktorý mal rozšíriť vplyv SS na celú nemeckú políciu. Polícia sa tak musela vyrovnáť s realitou, že sa dostala pod nacistickú kontrolu.³³

Jedným z Heydrichových kľúčových spolupracovníkov sa stal bavorský policajt Heinrich Müller. Heydrich si dal Müllera predvolať na rozhovor; hoci si jeho kolegovia mysleli, že rozhovor skončí kopancom, obidvaja muži sa lúčili stiskom ruky. Müller bol totiž v straníckej organizácii NSDAP zle zapísaný, čo

³¹ BUTLER, ref. 3, s. 50-51 – DEDERICHS, ref. 2, s. 55-56 – LANG, ref. 18, s. 20-21.

³² DEDERICHS, ref. 2, s. 58.

³³ BROWDER, George. Hitler's Enforcers: The Gestapo and the SS Security Service in the Nazi Revolution. New York: Oxford University Press, 1996, s. 40-53.

však Heydrichovi bolo jedno. Heydrichovi bolo jedno, že Müller bol v NSDAP dlho nečinný, aj to, že ako člen strany sa málo angažoval. Heydrich pokladal za dôležité, že mal v osobe Müllera v Berlíne experta, ktorý vďaka pôsobeniu v bavorskej politickej polícii vedel o nebezpečných machináciách „lavičiarov“. Müller mu to oplatil svojou oddanosťou a svojho veliteľa v ďalších rokoch nesklamal.³⁴

Šéf Bezpečnostnej služby Reinhard Heydrich postupne stúpал, až sa stal najvyšším policajtom v štáte hneď po Himmlerovi.

Dňa 26. júna 1936 bola Bezpečnostná služba spojená s Gestapom, čím sa jej moc ešte zväčšila. Zároveň, po vzniku RSHA, boli niektoré jej aktivity integrované s aktivitami RSHA. Tak sa Bezpečnostná služba SD stala jedinou spravodajskou službou v Nemecku.³⁵

V oboch zložkách, v Gestape a v Bezpečnostnej službe, mal Heydrich svoju kanceláriu. Svoju zdvojenú funkciu využíval veľmi rafinovane. Konal buď ako štátny úradník, alebo ako stranícky funkcionár. Podľa potreby tak mohol presúvať právomoci a zodpovednosť. Zároveň podľa nariadenia Göringa, mali ríšsky vedúci SS Himmler a jeho zástupca Heydrich právo veta, a mohli zablokovať hociktoré rozhodnutie policajného aparátu.

Himmler aj Heydrich si však uvedomovali, že túto moc vykonávajú len podmienene a stačilo jedno slovo Adolfa Hitlera, a ich moc im mohla byť opäť odobratá. A tak museli vybojované pozície neustále budovať, aby ich mohli lepšie udržať a obhájiť. Preto gestapo aj Bezpečnostná služba pripomínali veľké priemyselné podniky, ktorým sa darí len vtedy, ak sa im darí získavať zákazky, podporujúce ich ďalší rast.³⁶

Počas druhej svetovej vojny sa Bezpečnostná služba aktívne podieľala na zabíjaní civilného obyvateľstva, vojnových zajatcov a nepriateľov nacistického režimu.

Preto v roku 1946 Medzinárodný súd v Norimbergu označil Bezpečnostnú službu za zločineckú organizáciu.

---

³⁴ DEDERICHS, ref. 2, s. 62-63 – LANG, ref. 18, s. 39-40.

³⁵ BURIAN, ref. 23, s. 30.

³⁶ LANG, ref. 18, s. 74-77.

3 POSLEDNÉ ROKY REINHARDA HEYDRICHA

Z 30. na 31. júna 1934 sa odohral krvavý víkend, ktorý vstúpil do dejín ako „Noc dlhých nožov“ alebo takzvaný „Röhmov puč“. Išlo o vyvraždenie vedúcich predstaviteľov SA, vrátane šéfa SA Ernsta Röhma. Hitler chcel odstrániť súkromnú armádu Ernsta Röhma, pretože ju považoval za veľkú konkurenciu pre budujúce sa Hitlerove oddiely SS. Táto noc sa stala začiatkom vzostupu oddielov SS.

Vďaka svojim efektívnym službám počas „Noci dlhých nožov“ a veľkým zásluhám SS získal Reinhard Heydrich, vo svojich tridsiatich rokoch, hodnosť SS – Obergruppenführera, čo zodpovedalo hodnosti generála. Po dvoch rokoch od vstupu do SS bol Heydrichov vzostup viac ako rekordný.

Neskôr, v roku 1936, sa stal náčelníkom SIPO (Sicherheitspolizei – bezpečnostná polícia). Keďže táto organizácia patrila do ministerstva vnútra, Heydrich získal plnú kontrolu nad gestapom a kriminálnou políciou v celej krajine.

Ako hlava SIPO pôsobil Heydrich s veľkou krutosťou proti všetkým, ktorých považoval za nepriateľov štátu. Hrubé fascikle sa stále plnili informáciami nielen o nepriateľoch nacistickej strany, ale aj o Heydrichových konkurentoch a spolupracovníkoch. Každý, kto sa postavil proti nemu, jeho povinnostiam alebo cieľom štátu, bol zatknutý, mučený a zavraždený- a to hlavne Židia, duchovní, liberálni republikáni, šľachta a inteligencia.³⁷

3.1 Útok na vysielac v Gliwiciach

Napätý vzťah k Poľsku bol už v čase Weimarskej republiky, pretože ani ríšska vláda, ani žiadna z nemeckých strán neuznávali úpravy hraníc dané Versaillskou zmluvou. Až Hitler šokoval verejnosť nemecko – poľskou zmluvou o neútočení z 26. januára 1934, ktorá zaväzovala oboch partnerov po dobu desiatich rokov riešiť spory mierovou zmluvou.

---

³⁷ ALFORD, Kenneth – SAVAS, Theodore. Hitlerovi milionári. Praha: BB/art, 2007, s. 47-48 – DAMANKOŠ, Marián. Svetové dejiny III. Bratislava: Eurolitera, 2005, s. 87.

Situácia sa však zmenila, keď v marci 1939 nemecká armáda obsadila „zvyšok Čiech“ a západné mocnosti dali Poľsku svoje záruky. Pakt so Stalinom, z 23. augusta 1939, znamenal, že sa Hitler rozhodol pre spojenectvo so Sovietskym zväzom proti Poľsku.³⁸

„Ešte v horúcich letných dňoch roku 1939, kedy sa konflikt s poľským susedom deň za dňom stupňoval, verilo veľa Nemcov, že sa vďaka Vodcovej politickej genialite znovu podarí vyriešiť spor v pokoji a v prospech Nemeckej ríše. Títo ľudia však nemali ani poňatie o tom, že si Hitler mier vôbec nepraje, a naopak sa obáva, že niektorý zo zahraničných štátnikov príde s rozumnou iniciatívou a zachytí ruku už napriahnutú k úderu.“³⁹

Večer 31. augusta 1939 o 22. hodine prerušil rozhlas program, ktorý oznamoval správu: „Okolo 20. hodiny vysielateľ v Gliwiciach prepadla skupina poľských povstalcov a prechodne ho obsadila. Poliáci násilne vnikli do vysielacej miestnosti. Podarilo sa im prečítať výzvu v poľskej a čiastočne v nemeckej reči, no už po niekoľkých minútach votrelcov premohla polícia.“⁴⁰ Avšak táto správa bola súčasťou dlho plánovanej akcie, ktorú organizoval Reinhard Heydrich.

Adolf Hitler chcel zámienku k vojne, aby mohol vyčistiť východné hranice. Plán, ktorý vymysleli Hitler, Himmler a Heydrich, spočíval v nastrčených útokoch na colnicu v Hochlindene, na hájovňu v Pitschen a na rozhlasový vysielateľ v Gliwiciach.

Aby akcia vyzerala dôveryhodnejšie, Heydrich nariadil nechať na mieste útoku pár mŕtvol. Za „poľských“ vojakov boli vybraní väzni z koncentračného tábora Sachsenhausen, ktorým bola prisľúbená sloboda po splnení úlohy. Poľské uniformy a zbrane dodal generálporučík Keitel zo zvláštnych skladov wermachtu. Títo väzni však zomreli pri kamuflovanej prestrelke v Hochlindene.

Na prepadnutie vysielateľa v Gliwiciach bol poverený Heydrichov najlepší agent Alfred Hermann Naujocks. Pre tento účel si dôstojník SD objednal povstalcov v civile. Popoludní 31. augusta 1939 dostali Naujocks a Müller rozkaz od Heydricha k začiatku akcie: „Babička zomrela.“ Naujocksova skupina večer obsadila vysielateľ a odvysielala odkaz v poľštine. To stačilo k uverejneniu

---

³⁸ MÜLLER, Helmut – KRIEGER, Karl Friedrich – VOLLRATH, Hanna. Dějiny Německa. Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1999, s. 289.

³⁹ LANG, ref. 18, s. 141.

⁴⁰ KNOPP, ref. 11, s. 149.

správy, že poľskí povstalci prekročili nemecké hranice. Müller nechal pred vchodom ležať rozstrieľanú mŕtvolu, ktorou bol Franz Honiok z Horného Sliezska, ktorý sa stal prvou obeťou druhej svetovej vojny.

Jeho smrťou sa začalo veľké krviprelievanie. Nemecký wehrmacht prekročil 1.septembra hranice Poľska. Vojna sa začala bez vyhlásenia vojny. Za wehrmachtom nasledovali jednotky SD. Teraz mal Heydrich na muške nielen nemeckých židov, ale aj tri milióny poľských židov.⁴¹

Pri okupácii Poľska vypomáhali jednotky SS, ktoré boli známe ako Einsatzgruppen der Sicherheitspolizei (Špeciálne jednotky Bezpečnostnej polície). Jednou z najdôležitejších úloh, ktoré mali jednotky Einsatzgruppen na starosti, bolo zadržiavanie potenciálnych nepriateľov – všetkých, ktorí odporovali nacistickému vedeniu, a ktorí sa snažili o vyvolanie nepokojov. Nacistické plány v Poľsku nadobudli konečný tvar až počas septembra 1939. Dňa 7.septembra 1939 sa Heydrich stretol s vedením jednotiek, kde sa rozhodlo, že poľskí Židia, vrátane tých, ktorí dávno získali nemecké občianstvo, mali byť vyhnaní z Nemecka. Vyššie vrstvy mali byť poslané do koncentračných táborov v Nemecku. Ľudia zo stredných a nižších vrstiev mali byť poslaní do dočasných táborov v pohraničných územiach a následne deportovaní do rôznych častí Poľska. Avšak ako poznamenal Heydrich, tieto plány musel najskôr odsúhlasiť Adolf Hitler, keďže mali mať značný vplyv na zahraničnú politiku.

O pár dní neskôr sa Heydrich opäť stretol s veliteľmi jednotiek Einsatzgruppen a jeho expertom na židovskú problematiku Adolfom Eichmannom. Heydrich všetkých oboznámil s podrobnosťami, ktoré boli odsúhlasené samotným Führerom. Pokiaľ išlo o poľské vedenie, politika ostala nezmenená, mali byť poslaní do koncentračných táborov v Nemecku, aby sa ich zbavili. Stredné vrstvy, medzi ktorých patrili učitelia, duchovní, šľachtici a úradníci, mali byť zatknutí a deportovaní do rôznych oblastí Poľska. Najnižšie vrstvy mali slúžiť ako robotníci nemeckému hospodárstvu. Židia mali byť deportovaní za demarkačnú líniu počas nasledujúceho roka. Zatiaľ mali byť umiestnení

---

⁴¹ DEDERICHS, ref. 2, s. 88-90 – HAMŠÍK, ref. 15, s. 37-38 – KNOPP, ref. 11, s. 149-150.

v getách, kde bola väčšia možnosť ich kontroly. Židia boli preto vyhnaní z vidieka do miest, kde sa getá nachádzali.

Medzitým sa rozpútal veľký teror. Už v prvých týždňoch vykonali jednotky Einsatzgruppen v Poľsku viac ako 10 000 zatknutí v súlade s úlohou o zneškodnení potenciálnych protivníkov Nemeckej ríše. Už 3.septembra 1939 nariadil Himmler strieľanie povstalcov, ktorí ohrozovali nemecký život a majetok. Výsledkom popráv bolo tisíce obetí. Avšak toto bol len začiatok teroru, ktorý mal ešte len prísť v nasledujúcich rokoch.⁴²

3.2 Zastupujúci ríšsky protektor Čiech a Moravy

„Dňa 14.marca 1939 vystúpilo Slovensko z československého štátneho zväzku a vyhlásilo svoju samostatnosť, aby sa vzápätí stalo vazalským štátom Hitlerovho Nemecka. Toho istého dňa bol prezident československého štátu Emil Hácha behom nočného zasadnutia v Berlíne prinútený, pod najťažších psychologickým nátlakom zo strany Hitlera a Göringa, podpísať dohodu „vkladajúcu osud českého národa a zeme s dôverou do rúk vodcu a Nemeckej ríše.“ Ešte v noci na 15.marca začali jednotky wehrmachtu obsadzovať Čechy a Moravu. Hitler vyhlásil zriadenie Ríšskeho protektorátu Čiech a Moravy. Krajiny boli pričlenené k Nemeckej ríši; bola im ponechaná obmedzená suverenita, mali vlastnú hlavu štátu a vlastnú vládu, aj keď podriadenú striktnému vrchnému dozoru ríšskeho protektora.“⁴³ Prvým protektorom Čiech a Moravy bol Konstantin von Neurath, vtedajší minister zahraničia. Avšak Neurath na poste protektora nevydržal dlho.

Situácia v Protektoráte nebola veľmi priaznivá. Postupne narastali štrajky a sabotáže, ktoré sa dotýkali prevažne železničnej dopravy. Súčasne narastal odpor voči okupačným silám. Adolf Hitler obvinil Neuratha, že nebol dostatočne tvrdý voči českému hnutiu odporu. V snahe zvrátiť tento vývoj prišiel k radikálnemu riešeniu. Neurath bol odvolaný a na jeho miesto bol dosadený Reinhard Heydrich.⁴⁴

---

⁴² BROWNING, Christopher. The Origins of the Final Solution: The Evolution of Nazi Jewish Policy, September 1939–March 1942. Lincoln: University of Nebraska Press, 2004, s.16-29.

⁴³ MÜLLER – KRIEGER – VOLLRATH, ref. 38, s. 287-288.

⁴⁴ BURIAN, ref. 23, s. 24.

Heydrich bol z nového miesta veľmi nadšený. Konečne získal priamy prístup k vodcovi Adolfovi Hitlerovi, keďže predtým jeho rozkazy išli k vodcovi cez jeho nadriadeného Heinricha Himmlera, alebo cez ríšskeho maršála Hermanna Göringa.

Heydrich prišiel do Prahy 27.septembra 1941. Vzhľadom nato, že Heydrich bol mužom činu a praktik, hneď po príchode dal zatknúť českého predsedu vlády Aloisa Eliáša, nad ktorým bol o týždeň neskôr vydaný rozsudok smrti. Avšak Eliáš bol popravený až neskôr, v období tzv. „heydrichiády“, pretože Heydrich ho chcel podrobiť ešte výsluchom o jeho kolegoch vo vláde, ale aj o prezidentovi Emilovi Háchovi.

Hneď po príchode bolo nad protektorátom Čechy a Morava vyhlásené stanné právo. Týkalo sa združovania v uzavretých miestnostiach a na verejnosti, nedodržiavania poriadku, neoprávneného držania zbraní a pod. Tieto „zločiny“ boli trestané zastrelením alebo obesením. Stanné súdy vykonávali svoju činnosť denne a odsudzovali českých vlastencov k trestu smrti alebo poslaním do koncentračného tábora.

V Prahe Heydrich využíval svoju politiku „cukru a biča“, aby udržal pokoj a poriadok v protektoráte. Robotníkom bol zabezpečený prísun jedla, ktorým si Heydrich sľuboval nerušený chod zbrojárskeho priemyslu, ktorý bol v období vojny veľmi dôležitý.

Na druhej strane nemal Heydrich s Čechmi zľutovanie. Nemcov považoval za pánov, ktorí mali ísť Čechom príkladom. Zároveň Čechov pokladal za otrokov a mal to vedieť každý Nmec. Podľa neho neexistoval žiadny slušný Čech a Germánov považoval za kultúrne nadradených nad Slovanov.

Viacerí vysokí protektorátni úradníci sa pýtali, prečo Hitler poslal do Čiech práve Heydricha. Otázka bola zodpovedaná 2.októbra 1941, kedy sa konalo stretnutie vysokých protektorátnych úradníkov, kde Heydrich preniesol svoju reč o povinnostiach, ktoré má v Čechách. Na záver sa vyjadril ku konečnému riešeniu pre celý český národ. Bola to úloha, ktorú dostal od vodcu, a ktorej základ mal v položiť v priestore protektorátu Čiech a Moravy.⁴⁵

---

⁴⁵ DEDERICHS, ref. 2, s. 121-129.

3.3 Konečné riešenie židovskej otázky

„Už v knihe „Mein Kampf“ ohlásil Hitler svoj zámer, „vyhubiť“ jedného dňa, v prípade uchopenia moci, Židov v nemeckom národe. Keď sa nacisti naozaj dostali k moci, označoval tento plán za svoj nezvratný cieľ. V Nemecku, a po „anšluse“ tiež v Rakúsku, sa už pred vojnou znížil počet židovských občanov na viac než polovicu vďaka vysťahovalectvu, ktoré sa postupne stávalo masovým útekom v dôsledku neustáleho hanobenia a ponižovania Židov po vydaní norimberských zákonov a hlavne po veľkom židovskom programe 9.novembra 1938, tzv. „Krišťáľovej noci“.“⁴⁶

„Zámienkou Krišťáľovej noci bol atentát, ktorý spáchal sedemnásťročný židovský študent Herschel Grynszpan na nemeckého vyslaneckého radcu v Paríži Ernsta von Ratha. Vraj sa chcel pomstiť za násilnosti, ktorých sa dopustili esesáci na Herschelovom otcovi a ďalších hannoverských židov.“⁴⁷

Ďalším prejavom agresie nemeckej ríše je napadnutie Sovietskeho zväzu dňa 22.júna 1941. Od začiatku bolo napadnutie Sovietskeho zväzu spojené s krviprelieváním a masovým vraždením nielen komunistov, intelektuálov, ale hlavne Židov. Dôkazom masového vraždenia je mesto Liepaja, kde bolo dokopy popravených 1000 židovských mužov. Postupne od augusta boli na východných územiach vraždení nielen židovskí muži, ale aj ženy a deti.

Heydrich vo svojom stane RSHA dostával stále čerstvé informácie o dianí na východe. Neustále prichádzali hlásenia o udalostiach a o počtoch popravených. Tieto počty každým dňom narastali, až dosahovali výšku státisícov obetí.

Dňa 31.júla 1941 podpísal Hermann Göring listinu, ktorou splnomocnil Heydricha ku konečnému riešeniu židovskej otázky. Týmto sa stal Heydrich zodpovedným za uskutočnenie Hitlerovho želaní o vyčistení Európy od Židov.⁴⁸

3.3.1 Konferencia vo Wannsee

Konferencia vo Wannsee sa uskutočnila 20.januára 1942. Táto konferencia neodštartovala konečné riešenie židovskej otázky. Išlo už len

---

⁴⁶ MÜLLER – KRIEGER – VOLLRATH, ref. 38, s. 299.

⁴⁷ HAMŠÍK – PRAŽÁK, ref. 15, s.44.

⁴⁸ KNOPP, ref. 11, s. 155-166.

o spečatenie toho, čo sa začalo oveľa skôr. Od tohto dňa už nebolo cesty späť. Behom dvoch hodín zmenilo pätnásť mužov navždy celý svet a životy miliónov ľudí.

Miestom stretnutia pätnástich účastníkov konferencie bola budova Interpolu vo Wannsee v Berlíne. Medzi účastníkov patrili zástupcovia SS, SD, štátni tajomníci ministerstiev a jeden ministerský riaditeľ, a to napríklad doktor Kritzinger, doktor Stuckart, generál Müller, generál Hofmann a ďalší. Konferenciu viedol sám generál Heydrich a zapisovateľom bol podplukovník Adolf Eichmann, ktorého tu Heydrich predstavil ako svojho zástupcu a poradcu ohľadom všetkých židovských otázok.

Konferencia sa niesla vo veľmi priateľskej a pokojnej atmosfére. Na začiatku Heydrich oboznámil účastníkov o poverení, na základe ktorého mal pripraviť konečné riešenie židovskej otázky, ktoré chápal ako očistenie celého územia Európy od Židov. Taktiež poukázal na to, že konferencia bola zvolaná s cieľom prebrať a vyjasniť si základné otázky. Avšak v skutočnosti mal Heydrich všetko premyslené a skutočným cieľom bolo schválenie jeho návrhov.

Je veľmi zaujímavé, že v protokole, ktorý sa zachoval z konferencie, sa neuvádzajú konkrétne vyjadrenia o riešení, ale iba nejasné spojenia ako prirodzený úbytok, prečesanie Európy, prirodzený výber, primerané zaobchádzanie. Je však jasné, že sa nehovorí o ničom inom, ako o vraždení a zabíjaní miliónov ľudí nielen židovského pôvodu.

Heydrichovi nestačilo, že Židia nie sú na území ríše, chcel ich fyzicky zničiť zo zeme. Taktiež spomenul problém s prijímaním Židov, pretože ich už nikto nechcel prijímať a getá boli preplnené. Deportácie mali nahradiť emigrácie. Z začať sa malo v Protektoráte a mali byť deportovaní na východ.

Židia, starší ako 65 rokov, mali ísť do starobných get, kde mali ostať až do smrti. Cieľ bol jasný: žiadni Židia v Európe.

Účastníci konferencie tiež preberali možnosť sterilizácie, aby sa Židia nemohli množiť. Doktor Stuckart mal veľmi radikálne riešenie, požadoval sterilizáciu všetkých. Avšak podľa Heydricha najspoľahlivejšou formou sterilizácie bola jednoznačne smrť.

Taktiež sa zaoberali akou metódou je možné sa zbaviť takého veľkého množstva Židov. Za najlepšiu formu označili plyn, ktorý bol lacnejší a menej

nákladný. V táboroch sa mali nachádzať stále miesta na splynovanie a mŕtve telá mali byť spálené.

Po tom, ako všetci účastníci súhlasili s navrhnutými riešeniami, bola konferencia ukončená. Heydrich pripomenul účastníkom, aby poznámky ukázali iba nadriadeným a následne všetky dokumenty spálili.

Heydrich bol s výsledkom konferencie veľmi spokojný. Takto dobre naladený, spolu s Eichmannom a Müllerom, sa po schôdzke usadil pred krbom, kde, ako Eichmann spomína, prvýkrát videl Heydricha fajčiť a piť.

V roku 1947 americkí vyšetrovatelia našli kópiu protokolu Martina Luthera. Bol to jediný záznam, ktorý sa zachoval, a ktorý hovorí o dianí na konferencii vo Wannsee.⁴⁹

3.4 Atentát na Heydricha

3.4.1 Príprava jednotiek v Anglicku

Počas roka 1941 sa začal nábor mužov, ktorí sa mali podieľať na tajných operáciách na okupovaných územiach. Muži boli trénovaní v špeciálnych tréningových školách, predovšetkým v Anglicku a Škótsku. Kurz trval štyri týždne a spolu tu trénovali skupiny dvadsiatich mužov. Počas tréningov sa muži učili používať výbušniny, bojovať muž proti mužovi, trénovali streľbu a zhromažďovanie spravodajských informácií. Zároveň cieľom tréningov bolo zvýšenie fyzickej a psychickej odolnosti.

Jedným z prvých československých vojakov, ktorý absolvoval tento kurz počas leta 1941, bol aj Jozef Gabčík. V jeho výslednom hodnotení sa o ňom hovorí ako o bystrom, disciplinovanom vojakovi, ktorý plní rozkazy do posledného detailu.

V druhej skupine, ktorá absolvovala kurz v septembri 1941, sa nachádzal Ján Kubiš. Vo výslednom hodnotení sa píše o ňom ako o spoľahlivom vojakovi.⁵⁰

V tomto období ani Gabčík, ani Kubiš netušili, že čoskoro zmenia dejiny, keď im bude zvolená úloha spáchať atentát na Reinharda Heydricha.

---

⁴⁹ DEDERICHS, ref. 2, s.135-138 – HUSSON, ref. 1, s.317-350.

⁵⁰ BURIAN, ref. 23, s. 20-21.

3.4.2 Jozef Gabčík a Jan Kubiš

Jozef Gabčík sa narodil v malej osade Poluvsie blízko Žiliny. Jeho rodičia žili jednoduchým životom a starali sa o gazdovstvo, ktoré im umožnilo aké – také živobytie. Jozef navštevoval školu v Rajeckých Tepliciach. Neskôr vychodil dve triedy odbornej železničiarkej školy. Počas rokov 1934 – 1937 pôsobil ako poddôstojník v 14.pešom pluku v Košiciach. Od roku 1937 bol zamestnaný v chemickej továrni v Žiline, kde absolvoval kurz výroby bojových chemických látok. Koncom roku 1939 prešiel hranice Poľska, a v krátkom čase odišiel do Francúzska, kde sa musel pripojiť do Cudzineckej légie. Počas prvých dní druhej svetovej vojny odišiel do Alžírsku, kde vstúpil do československej zahraničnej armády v Agde. Podieľal sa na francúzskej vojnovéj kampani, za ktorú bol ocenený za statočnosť. Po príchode do Veľkej Británie, kde prišiel spolu s Kubišom, Opálkom, Čurdom a Valčíkom dňa 12.júla 1940, bol pridelený do 1.práporu 1.československého zmiešaného zboru, kde slúžil ako druhý veliteľ 2.čaty. Bol medzi prvými, ktorí boli ako dobrovoľníci nasadení do okupovaných území. Po základnom údernom a sabotážnom kurze v Škótsku absolvoval ešte päťdňový dokončovací kurz v streľbe a v narábaní s výbušnínami v Londýne. Po tomto ho vymenovali za veliteľa operácie Antropoid.⁵¹

„Jan Kubiš sa narodil v Dolných Vilémoviciach blízko Třebíča. Dokončil svoje štúdium za kuriča. Po ukončení základnej vojenskej služby v 31.pešom pluku v Jihlave, zostal v armáde ako poddôstojník. V júni 1939 odišiel z protektorátu do Poľska a odtiaľ do Francúzska, kde musel vstúpiť do Cudzineckej légie. Po vypuknutí vojny sa pripojil k práporu v Agde. Za svoje hrdinské správanie počas bitiek mu bol udelený francúzsky vojnový kríž. V Británii slúžil v 1.zmiešanom zbore ako druhý veliteľ 1.čaty. Dobrovoľne sa rozhodol podieľať na zvláštnych úlohách za vojnovou líniou. Po absolvovaní všetkých potrebných tréningov sa stal členom operácie Antropoid, kde nahradil Karola Svobodu, ktorý bol zranený.“⁵²

---

⁵¹ BURIAN, ref. 23, s. 14 - CSÉFALVAY, František. Jozef Gabčík – muž, ktorý sa postavil Heydrichovi. In Historická revue, 2007, ročník 18, č. 4, s. 19-21.

⁵² BURIAN, ref. 23, s. 14.

Dňa 3.októbra 1941 sa na československom ministerstve obrany v Londýne uskutočnila porada, kde sa hovorilo o potrestaní Reinharda Heydricha a K. H. Franka. Jeden z nich musel zaplatiť. Porady sa zúčastnili aj vojaci Jozef Gabčík a Svoboda, ktorí sa dobrovoľne prihlásili na túto úlohu.

Avšak počas cvičení sa Svoboda zranil a bol nahradený Janom Kubišom. Zoskok bol naplánovaný na 29.decembra 1941. Táto dvojčlenná skupina s Gabčíkom a Kubišom dostala názov „Antropoid“. Podľa plánu zoskočili dňa 29.decembra v čase 2:24 – 2:56 medzi Prahou a Pardubicami.

V Prahe sa o nich staral Jan Zelenka, u ktorého aj bývali. Zároveň boli pod vedením nadporučíka Adolfa Opálku.

O mieste atentátu sa dlho uvažovalo. Rozmýšľalo sa nad viacerými miestami, a to v okolí Heydrichovho letného sídla, Panenských Břežan, ako aj útok na Heydrichov salónny vagón. Vzhľadom na silné stráže sa od Panenských Břežan upustilo.

Pre úspešné naplánovanie atentátu potrebovali vedieť údaje o Heydrichovej ceste, o jej čase a smere, o policajnej ochrane, a pod. V získaní týchto informácií pomáhal František Šafařík, ktorý pracoval na hrade ako stolár a opravár nábytku. Podobne pomáhala aj Žofia Žábová, ktorá pracovala ako kuchárka u Heydrichových.

Po viacerých odkladoch bol atentát naplánovaný na 27.mája 1942. Prípravy urýchlilo získanie listu, na základe ktorého 27.mája po príchode na hrad mal Heydrich odletieť do Berlína a odtiaľ do Francúzska, kde mal plniť ďalšie úlohy. Preto bol 27.máj posledná šanca pre Gabčíka a Kubiša k uskutočneniu atentátu.⁵³

3.4.3 Osudný deň Reinharda Heydricha

27.máj 1942 bol krásny, slnečný, jarný deň. Od skorých ranných hodín sa všetci pripravovali na úspešný priebeh atentátu, ktorý sa mal uskutočniť. Všetci účastníci mali pridelené miesta, kde sa mali nachádzať a úlohy, ktoré mali splniť. Jozef Valčík zaujal svoje miesto na Kirchmayerovej triede, odkiaľ mal dať pomocou zrkadielka znamenie o príchode Heydricha. Gabčík s Kubišom stáli v strede prudkej zákruty Holešovičskej ulice. Gabčíkovou

---

⁵³ AMORT, Čestmír. Heydrichiáda. Praha: Naše vojsko, 1965, s. 27-37.

úlohou bolo zastreliť ríšskeho protektora a SS-Obergruppenführera Reinharda Heydricha. V prípade nečakaných problémov mu mal pomôcť neďaleko stojaci Kubiš, ktorý mal použiť ručne vyrobený granát.

Medzičasom sa Heydrich lúčil so svojou rodinou v ich rodinnom sídle. Heydrich mal odísť na niekoľko dní z Prahy, a ako vzorný manžel a otec, trávil posledné minúty v kruhu rodiny. Nakoniec krátko po desiatej hodine naposledy Heydrich objal rodinu a spolu s vodičom, oberscharführerom Kleinom, sa vydal na cestu, ktorá sa mala preňho skončiť tragicky.

Trojica mužov, čakajúcich na Heydricha, začínala byť nervózna. Heydrich mal už dávno prechádzať okolo nich, a jeho stále nebolo vidieť. Avšak napokon Valčík zbadal prichádzať auto s Heydrichom.⁵⁴

„Keď automobil s Heydrichom schádzal Kirchmayerovou ulicou k zatáčke, Valčík dal zábleskom zrkadielka znamenie. Nato Gabčík rýchlo zostavil samopal a zakryl ho nepremokavým plášťom. Zákruta bola veľmi ostrá, vodič spomalil jazdu. Gabčík odhodil plášť a s obnaženým samopalom vkročil do jazdnej dráhy a zamieril. Rana však nevyšla. Vodič to spozoroval a pribrzdil. Heydrich sa vzpriamil a sial po pištoli. Ale v tom už zasiahol Kubiš. Spozoroval, že Gabčíkovi zlyhal samopal, natiahol sa a hodil granát. Vybuchol pred zadným kolesom automobilu, prerazil jeho bočnú stranu a zranil Heydricha. Kubiš bol poranený, črepinami granátu, na tvári a silno krvácal. Stačil ešte dobehnúť k pripravenému bicyklu, nasadol a utekal. Klein bol explóziou ľahko ranený, vyskočil z automobilu a začal Gabčíka prenasledovať. Nastala medzi nimi prestrelka. Gabčík zasiahol Kleina do nohy a rovnako včas unikol.“⁵⁵

Heydrich bol zranený a musel sa rýchlo dostať do nemocnice. Vtedy okolo raneného Heydricha prechádzala žena, ktorá ho spoznala a začala kričať o pomoc. Avšak vzhľadom na jeho správanie v protektoráte mu nikto nechcel pomôcť. Napokon sa žene podarilo zastaviť nákladné auto, ktoré ho odviezlo do nemocnice na Bulovku. Heydrich si chcel prisadnúť k šoférovi, ale keďže bol vysoký nezmesťil sa do kabíny šoféra a zároveň pociťoval veľké bolesti. A tak, hoci bol Heydrich hrdý muž, nezostávalo mu nič iné ako sa nechať naložiť do zadných priestorov nákladného auta, kde bol síce medzi debničkami, ale necítil

---

⁵⁴ AMORT, ref. 53, s. 37-38.

⁵⁵ AMORT, ref. 53, s. 38-39.

takú silnú bolesť. Takto sa dostal ríšsky protektor a SS-Obergruppenführer Heydrich do nemocnice na Bulovku.⁵⁶

Avšak atentát mohol dopadnúť úplne inak. Môžeme si všimnúť, že v tento deň bol Heydrichovým šoférom, člen jeho ochranky a osobný strelec, Oberscharführer Klein. Keď Klein spozoroval podozrivý pohyb automaticky šliapol na brzdu a chcel strieľať. To však umožnilo Kubišovi použiť granát, ktorý zasiahol Heydrichov automobil a spôsobil mu zranenia. Je však možné, že keby auto šoféroval jeho osobný šofér Willy, Heydrich by prežil. Willy bol naučený, že pri podozrivom pohybe má dupnúť na plyn a snažiť sa čo najrýchlejšie uniknúť. To by možno znamenalo, že by Heydrich túto akciu prežil.

Heydrich si bol zároveň istý, že mu Česi neublížia. Nečakal, že by sa objavil niekto, kto by si trúfol naňho spáchať atentát. Preto po Prahe jazdil bez akejkoľvek ochrany, hoci sám Adolf Hitler mu nariadil, aby mal pri sebe vždy ochranku.

Po príchode do nemocnice na Bulovku nastal zmätok. Raneným človekom, ktorého priniesli, nebol nik iný, ako samotný Heydrich. Vznikalo množstvo otázok o pôvode zranenia, avšak bolo nutné konať.

K Heydrichovi zavolali primára kliniky, nemeckého profesora Waltera Dicka, ktorý urobil kompletnú prehliadku stavu raneného. Zranenie chrbtice vylúčil a poslal Heydricha na röntgen, kde mu objavili kovový predmet v slezine. Bolo nevyhnutné okamžite vykonať operáciu. Vtedy sa prejavila Heydrichova nedôvera voči Čechom a požiadal o nemeckého profesora. Hoci profesor Dick vysvetlil Heydrichovi, že on je nemecký profesor, Heydrich si trval na svojom. Tak neostávalo Dickovi nič iné, ako zavolať nemeckého profesora Hohlbauma z fakultnej nemocnice. Počas operácie sa však Hohlbaum necítil dobre, a tak v nej pokračoval Dick, ktorému sa podarilo vybrať kovový predmet zo sleziny. Ukázalo sa, že to nie je časť z granátu, ako sa niektorí domnievali, ale kúsok plechu z karosérie automobilu. Po vybratí sleziny sa operácia skončila. Všetci očakávali, že Heydrich prežije. Avšak v brušnej dutine vznikla infekcia, ktorá sa neustále šírila. Ani Himmlerov osobný lekár Karl Gebhart ju nedokázal zastaviť. Napokon po niekoľkých dňoch boja, dňa 4. júna 1942 v dopoludňajších

---

⁵⁶ AMORT, ref. 53, s. 39.

hodinách zastupujúci protektor a SS-Obergruppenführer Reinhard Heydrich zomiera. Pri jeho posledných chvíľach života boli okrem lekárov pri ňom ďalší traja ľudia, a to K.H.Frank, Kurt Daluege a manželka už zosnulého Lina Heydrichová.⁵⁷

3.4.4 Posledná rozlúčka

Rakva zosnulého Heydricha bola o polnoci 4.júna vynesená pred budovu Bulovky. Tu už čakal sprievod, ktorý mal ísť s rakvou cez Prahu na Hrad. Tu bola vo vstupnej hale umiestnená rakva do 7.júna, kedy sa konalo slávnostné rozlúčenie. Na slávnostnom rozlúčení nechýbal štátny prezident Emil Hácha, reichsführer Himmler a Kurt Daluege, ktorý vystúpil s príhovorom. Avšak tejto rozlúčky sa nezúčastnila, vzhľadom na svoj stav, manželka zosnulého Lina Heydrichová. Hymna ukončila slávnosť a Heydrich prešiel naposledy Prahou spolu so sprievodom.

Pohreb sa konal 9.júna v Berlíne. Samozrejme tu nechýbali hlavní predstavitelia Tretej ríše, čím sa zdôraznila veľká strata pre Nemecko. Na jednej strane uličky sedeli Adolf Hitler, Hermann Göring, Heinrich Himmler, Martin Bormann a Joseph Goebbels. Na druhej strane boli usadení Emil Hácha, K.H.Frank a Kurt Daluege. Prejav najskôr predniesol, Heydrichov šéf, Himmler, ktorý označil Heydricha za dobrého príslušníka SS. Po Himmlerovom prejave sa dostal k slovu Hitler. Jeho prejav bol stručný a nakoniec udelil Heydrichovi najvyššie vyznamenanie, najvyššiu triedu Nemeckého rádu. Po hymne a skončení rozlúčkového ceremoniálu bola rakva premiestnená na cintorín Invalidov v Berlíne. Tu došlo k definitívnej bodke za Heydrichovou kariérou.⁵⁸

---

⁵⁷ ANDREJS, ref. 4, s. 219-274.

⁵⁸ ANDREJS, ref. 4, s. 278-287.

4 ZÁVER

Vo svojej bakalárskej práci som sa snažila sústrediť poznatky o živote Reinharda Heydricha, o jeho činnosti v Bezpečnostnej službe, ktorej bol šéfom – jeho vzostup a pád.

Popísala som Heydrichovu kariéru, naznačila, prečo sa dostal tak vysoko a ako sa pritom správal. Snažila som sa oboznámiť laickú verejnosť s generálom Gestapa a organizácie SS, ktorý mal veľké plány aj s protektorátom Čechy a Morava a chcel ho premeniť na dokonalý štát, ktorému bude vládnuť SS. Tiež som chcela poukázať na historicky známe črty jeho osobnosti, v ktorých možno nájsť pôvod a motívy jeho mnohých činov.

V práci netvrdím, že sa chcel pomstiť, pretože sa mu v detstve vysmievali za židovský pôvod. Alebo, že bol snaživý, pretože v mladosti ho vyhodili z armády, lebo veď nie všetci, ktorých z nej vyhodili, sa podieľali na konečnom riešení, ale sa snažím poukázať na historicky známe skutočnosti, ktoré ho mohli ovplyvniť.

Pretože existujú podobné historické udalosti ako holokaust - ktorý označuje vyvraždenie Židov nacistami a ich prívržencami, zaoberala som sa v práci aj týmto problémom. Židia však neboli jedinou obeťou Hitlerovho režimu, ale boli jedinou skupinou, ktorú chceli nacisti úplne vyhladiť.

Masové vraždy odlišných náboženských, etnických a iných skupín sa v histórii viac ráz objavili a okrem nacistického Nemecka i mnohé iné vlády využívali, a aj dnes využívajú systém táborov, ktorých obdobie sa začína práve nástupom Hitlera a jeho verných, medzi ktorých patril i generál Reinhard Heydrich, ktorý bol otcom myšlienky vyhladzovacích táborov.

V práci som venovala jednu kapitolu atentátu na Reinharda Heydricha. Atentát mal rozsiahle následky, nasledovalo veľké krviprelievanie - hlavne civilného obyvateľstva, v dejinách známe ako vyvraždenie Lidíc. Táto udalosť v značnej miere ovplyvnila svetové zmýšľanie, týmto atentátom sa zdvihla vlna sympatií k celému československému národu a Británia anulovala Mníchovskú dohodu. Z dôvodu, že je to rozsiahla téma, ktorá ovplyvnila zmýšľanie a osudy mnohých ľudí, chcela by som sa tejto problematike podrobnejšie venovať aj v budúcnosti.

Pri písaní práce som využívala informácie z odbornej literatúry, kde som však natrafila na určité problémy. Tie sa týkali rozdielnosti názorov autorov publikácií na niektoré udalosti a dátumy s nimi spojené. Bolo ťažké sa rozhodnúť pre konkrétny dátum, preto som využívala aj z poznatky zo školského štúdia.

Ťažké bolo tiež vybrať si, ktorú udalosť pri písaní spomeniem, keďže v histórii ich je k danej problematike veľa dôležitých.

Je ešte mnoho informácií, ktoré by som mohla v práci uviesť, ale s ohľadom na rozsah a chronologickú následnosť práce som tieto informácie zúžila. Z uvedeného dôvodu by som sa preto tejto problematike v budúcnosti rada ďalej venovala a rozšírila moje poznatky a informovala laickú verejnosť.

Keďže pochádzam z blízkosti rodiska jedného z atentátnikov – Jozefa Gabčíka – aj tejto problematike by som sa chcela v budúcnosti viacej venovať.

Téma bola pre mňa veľmi zaujímavá a verím, že cieľ mojej práce sa mi podarilo splniť, a poukázať nielen na historicky známe črty Heydrichovej osobnosti, ale aj zhromaždiť dostatok poznatkov o jeho živote a historicky neslávnej činnosti, ktorú vykonával.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

ALFORD, K. – SAVAS, T. Hitlerovi milionári. Příběh hledání ukrytého zlata SS. Praha: BB/art, 2007, 372 s. ISBN 978-80-7381-140-2.

AMORT, Č. Heydrichiáda. Praha: Naše vojsko, 1965, 322 s.

ANDREJS, J. Smrt boha smrti. Brno: JOTA, 2008, 368 s. ISBN 978-80-7217-554-3.

BROWDER, G. Hitler's Enforcers. The Gestapo and the SS Security Service in the Nazi Revolution. New York: Oxford University Press, 1996, 364 s. ISBN 0-19-510479-X.

BROWNING, Ch. The Origins of the Final Solution. The Evolution of Nazi Jewish Policy, September 1939 – March 1942. Lincoln: University of Nebraska Press, 2004, 615 s. ISBN 0-8032-1327-1.

BURIAN, M. et al. Assassination: Operation Anthropoid 1941-1942. Prague: Baras, 2002, 95 s. ISBN 80-7278-158-8.

BUTLER, R. Dějiny gestapa slovem a obrazem. Praha: Euromedia Group,k.s., 1999, 240 s. ISBN 80-242-0214-X.

CSÉFALVAY, F. Jozef Gabčík – muž, ktorý sa postavil Heydrichovi. In Historická revue, 2007, ročník 18, č. 4, s. 19-21.

DAMANKOŠ M. Svetové dejiny III. Bratislava: EUROLITERA, 2005, 211 s. ISBN 80-968520-2-7.

DEDERICHS M. Heydrich. Praha: CPI Moravia Books, 2009, 278 s. ISBN 978-80-7309-669-4.

HAMŠÍK, D. – PRAŽÁK, J. Bomba pro Heydricha. Praha: Mladá fronta, 1965, 308 s.

HUSSON, E. Heydrich, konečné riešenie židovskej otázky. Ostrava: DOMINO, 2009, 426 s. ISBN 978-80-7303-467-2.

KNOPP, G. SS Varovanie dejín. Bratislava: Ikar, 2004, 375 s. ISBN 80-551-0741-6.

LANG, J. Gestapo. Praha: Naše vojsko, 2008, 255 s. ISBN 978-80-206-0941-0.

MÜLLER, H. – KRIEGER, K. – VOLLRATH H. Dějiny Německa. Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1999, 603 s. ISBN 80-7106-188-3.